

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

อ่านเรื่องน่ารู้คู่ภาษาถิ่น

ครูผู้สอน ครูชลภักดี คงกำเนิด

ทบทวน

การอ่านจับใจความ

จงเรียงลำดับหลักการอ่านจับใจความ

- (ก) ขีดเส้นใต้ประโยคหรือข้อความที่เป็นส่วนสำคัญ
- (ข) อ่านชื่อเรื่องและทำความเข้าใจ พร้อมสำรวจเนื้อเรื่อง
- (ค) ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร”
- (ง) นำใจความสำคัญมาเรียบเรียงด้วยสำนวนภาษาของตนเอง
- (จ) เริ่มอ่านที่ละย่อหน้า ตั้งแต่ย่อหน้าแรกจนถึงย่อหน้าสุดท้าย

คำถามชวนคิด ?

คำถาม : นักเรียนรู้จักวรรณกรรมท้องถิ่นหรือไม่
อย่างไร จงยกตัวอย่าง

คำตอบ : รู้จัก เพราะเป็นวรรณกรรมแต่ละท้องถิ่น
เช่น เพลงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก

คำถามชวนคิด ?

คำถาม : นักเรียนคิดว่า การอ่านวรรณกรรมท้องถิ่น เป็นการอ่านประเภทใด เพราะอะไร

คำตอบ : เป็นการอ่านจับใจความ เพราะต้องค้นหา ใจความสำคัญของเรื่อง

คำอธิบายขยายความ

การอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นแต่ละเรื่อง
ผู้อ่านจะต้องอ่านด้วย วิธีการอ่านจับใจความ
เพื่อจะได้เข้าใจสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน
และสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง

อ่านเรื่องน่ารู้ คู่ภาษาถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายหลักการอ่านจับใจความสำคัญได้

๒. อ่านจับใจความสำคัญจากวรรณกรรมท้องถิ่นได้

๓. บอกแนวทางการนำความรู้และข้อคิดไปปรับใช้ได้

วรรณกรรมคืออะไร

คำว่า **วรรณกรรม** มีความหมายกว้าง
ซึ่งครอบคลุมงานเขียนทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น
เพลงพื้นบ้าน ตำนานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน
เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย โดยสิ่งเหล่านี้
ล้วนเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นทั้งสิ้น

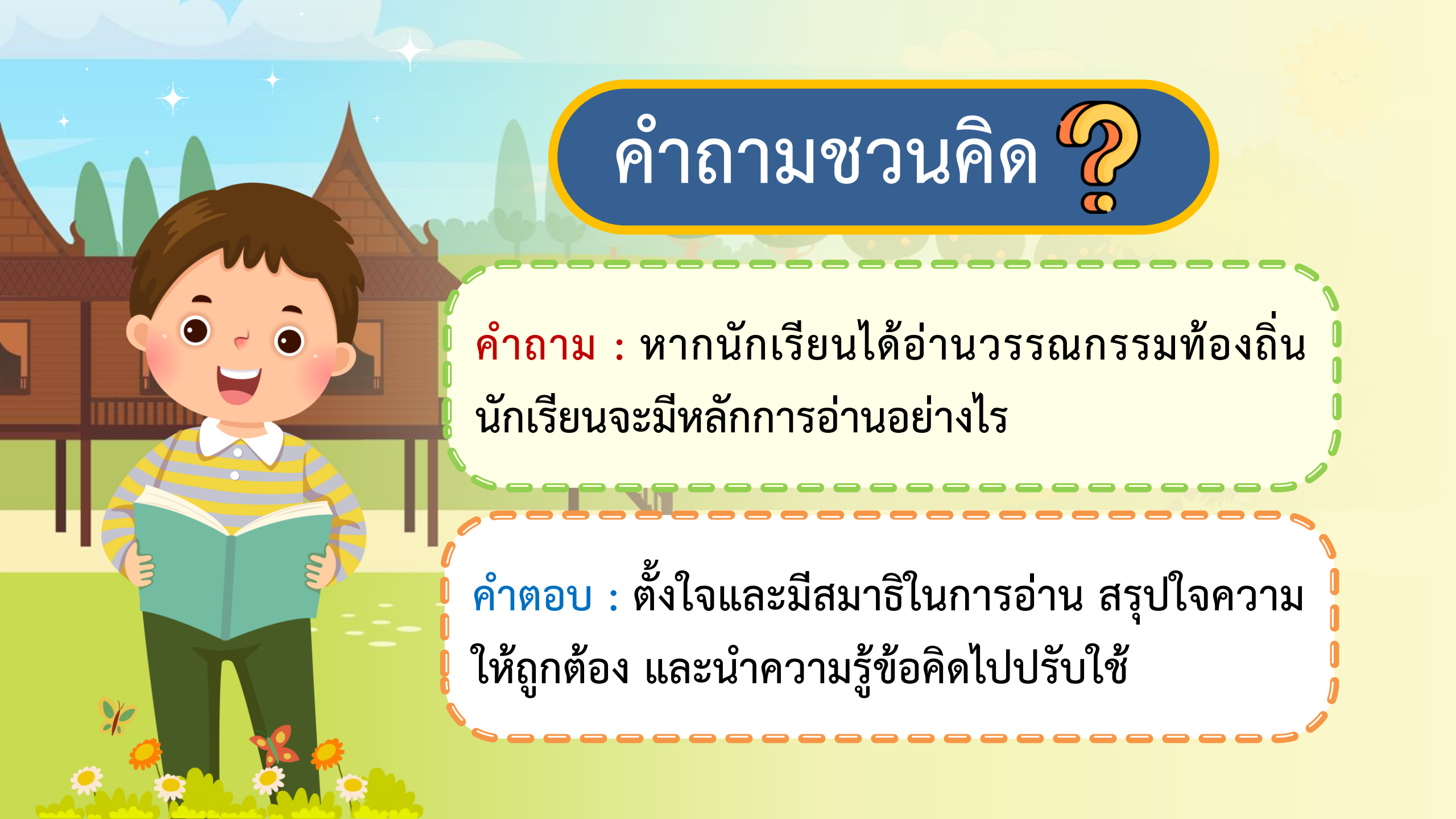

วรรณกรรมคืออะไร

วรรณกรรมท้องถิ่น คือ ถ้อยคำหรือ
เรื่องราวที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้เล่า
หรือร้องสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น แสดงออกถึง
ความรู้ ประสบการณ์ ความคิด ภูมิปัญญา
และเอกลักษณ์ของชาวบ้าน

A cartoon illustration of a young boy with brown hair, wearing a yellow and blue striped shirt and dark pants, standing in a grassy field and reading a green book. In the background, there is a traditional Thai house with a thatched roof, green trees, and a blue sky with white clouds and stars. The scene is bright and cheerful.

คำถามชวนคิด ?

คำถาม : หากนักเรียนได้อ่านวรรณกรรมท้องถิ่น นักเรียนจะมีหลักการอ่านอย่างไร

คำตอบ : ตั้งใจและมีสมาธิในการอ่าน สรุบใจความให้ถูกต้อง และนำความรู้ข้อคิดไปปรับใช้

หลักการอ่าน วรรณกรรม

ใบงานที่ ๑

อ่านเรื่องน่ารู้คู่ภาษาถิ่น

วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ภูบ่อบิต

ภูบ่อบิต (บางที่เรียกเพี้ยนไปเป็น ภูบ่าวบิต) เป็นเทือกเขาลูกหนึ่ง อยู่ทางทิศตะวันออกของที่ตั้งจังหวัดเลย มีถ้ำสวยงามอยู่หลายแห่ง แต่เป็นถ้ำที่ไม่กว้างใหญ่และไม่ลึกมากนัก

ตำนานเรื่อง ภูบ่อบิต มีเล่ากันว่า นานมาแล้ว บนภูเขานี้มีถ้ำใหญ่และโพรงลึกมาก ทางที่จะเข้าไปลำบากมาก คือขรุขระและบางตอนก็เป็นซอกเล็ก ๆ แคบ ๆ แต่ตอนลึกสุดของถ้ำนั้นเป็นโพรงใหญ่และมีสมบัติ คือ แก้ว แหวน เงิน ทอง อยู่เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีใครพบเห็นถ้ำสมบัตินี้ เพราะปากถ้ำเป็นป่ารกชัฏ

วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ภูบ่อปิด

วันหนึ่ง ขณะที่ชายคนหนึ่งกำลังเที่ยวป่าล่าสัตว์ และได้หลงเข้าไปในถ้ำนั้น เขานึกอยากจะเที่ยวชมถ้ำ จึงหาวัตถุมาทำเป็นคบไฟเพื่อส่องทางเข้าไป เมื่อเข้าไปถึงโพรงลึก ได้เห็นสมบัติมากมายก็ดีใจมาก รีบวิ่งตรงไปเอาสมบัตินั้น ทันใดนั้นปีศาจที่เฝ้าสมบัติก็ปรากฏตัวขึ้นและมีท่าทางโกรธชายคนนั้น แต่ชายนั้นก็อยากได้สมบัติ จึงอ่อนน้อมจนปีศาจใจอ่อนอนุญาตให้นำสมบัติไปได้ แต่มีข้อแม้ว่าชายคนนั้นจะต้องเปลือยกายเข้าไปขนของมีค่าด้วยตนเอง ห้ามใช้อะไรห่อออกมาเป็นอันขาด ชายคนนั้นก็ปฏิบัติตาม โดยเขาพยายามใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายนำของมีค่าออกมา เช่น รูกู หนีบรักแร้ หนีบใต้คาง ใช้มือกอบก็นำของมีค่าออกมาได้มากพอสมควร

วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ภูบ่อปิด

ข่าวเรื่อง การได้สมบัติของชายคนนั้น กระจายไปในละแวกใกล้เคียงอย่างรวดเร็ว คนอื่น ๆ ก็อยากได้สมบัติบ้าง จึงไต่ถามชายคนนั้น แล้วพากันไปที่ถ้ำ ปีสางที่รักษาสมบัติ เห็นคนแห่กันมามากมายเช่นนั้นก็เห็นใจ จึงออกปากอนุญาตให้ชนสมบัติไปได้ แต่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของปีสางอย่างเคร่งครัด คือ ให้เปลือยกายเข้าไปชนสมบัติ ห้ามใช้ภาชนะใดมาชน ห้ามหญิงชายพูดจาเกี้ยวพาราสีและถุกเนื้อต้องตัวกัน หากใครฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ อาจจะเกิดเหตุร้ายแรงขึ้นได้ พวกชาวบ้านก็กราบปีสางด้วยความยินดี ชาวบ้านที่เข้าไปชนสมบัติต้องใช้ไต้หรือคบไฟส่องนำทาง ในช่วงสองสามวันแรก เหตุการณ์เป็นไปอย่างเรียบร้อย ต่อมาเมื่อชาวบ้านใกล้เคียงรู้ข่าว ต่างก็พากันเข้าไปชนสมบัติมากขึ้น

วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ภูบ่อปิด

ขณะที่ผู้คนกำลังส่องไฟและคลานลอดโพรงในถ้ำตามกันไปอยู่นั้น ได้มีหนุ่มใหญ่คนหนึ่งคลานตามหญิงสาวสวยคนหนึ่งไปติด ๆ แล้วไปแตะเนื้อต้องตัวหญิงสาวคนนั้น ทำให้หญิงสาวคนนั้นตกใจและโกรธมาก เธอหันมาต่อว่าชายหนุ่ม ทันใดนั้นเองก็มีก้อนหินเลื่อนภายในถ้ำ และมีก้อนหินใหญ่มาพุ่งลงมาปิดปากถ้ำ ชังผู้คนที่กำลังไปชนสมบัติ ต่อมาคนเหล่านี้ก็เสียชีวิตอยู่ในถ้ำ ส่วนคนที่อยู่ข้างนอก พอได้ข่าวก้อนหินถล่มก็ตกใจมากพากันเอาจอบเสียมมาช่วยขุดถากก้อนหิน ที่ปิดปากถ้ำอยู่หลายวัน แต่หินนั้นหนาและแข็ง ขุดอย่างไรก็ไม่สำเร็จ คงมีแต่รอยจอบเสียมขนาดใหญ่ติดอยู่ตรงหน้าผาที่ภูบ่อปิดมาจนถึงทุกวันนี้

วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ภูบ่อปิด

ฝ่ายสามเณรที่เข้าไปติดอยู่ข้างใน ด้วยชะตาคงจะยังไม่ถึงฆาต หรืออาจเป็นเพราะมีคาถาอาคมดีและเป็นคนดี ก็บังเอิญคลำไปพบช่องทางแคบ ๆ พอดีตัว ซึ่งมีน้ำไหลซึมอยู่ จึงยัดเอาทางน้ำไหลนั้นเป็นทางเดินออกจากถ้ำ เมื่อเดินมาได้สักพักเท้าก็ไปเหยียบไม้คานอันหนึ่งเข้า สามเณรจึงใช้ไม้คานนั้นคลำทางมาตามซอกหินใต้บาดาล เดินอยู่ราว ๑๕ วัน ก็มาถึงบริเวณหนึ่ง ได้ยินเสียงกระป๋อเล็มหญ้าอยู่เหนือศีรษะ เข้าใจว่าเป็นบริเวณที่พื้นดินบางมาก จึงร่ายคาถาอาคมพร้อมกับฟุ้งไม้คาน กระทุ้งดินข้างบน ทำให้ดินแยกออกเป็นรูกว้าง สามเณรก็ออกมาจากถ้ำไต่ดินได้

วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง ภูบ่อบิต

สถานที่ที่สามเณรโผล่ขึ้นมา นั่น เรียกว่า กุด “บ่อ” ซึ่งมีลักษณะเป็นลำน้ำหรือสายน้ำที่เคยเป็นห้วยหรือคลอง และมีช่องทะเล่ขึ้นมา ส่วนชื่อ **ภูบ่อบิต** นั้น อาจมาจากลักษณะของภูเขาและโพรงถ้ำที่มีรูปบิตเบี้ยวไปมา ซึ่งเรื่องที่มาของชื่อนี้ไม่มีใครตัดสินได้ อย่างแน่นอน ในปัจจุบันภูบ่อบิตเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดเลย

ตำนานพื้นบ้านเรื่องนี้ อธิบายถึงที่มาของชื่อ ภูบ่อบิต มีเรื่องเหนือธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย คือ ปีศาจที่เฝ้ารักษาชุมทรัพย์ การลงโทษผู้ที่ปฏิบัติผิดวิธีหรือละเมิดข้อห้าม เป็นการแสดงถึงความเชื่อของคนโบราณ เป็นเรื่องแปลก สนุกสนาน และให้ข้อคิดเตือนสติผู้ที่ได้อ่านได้ฟัง

ใบงานที่ ๑

ตอบคำถามจากการอ่าน

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

คำชี้แจงการทำใบงาน

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑ อ่านเรื่องน่ารู้คู่ภาษาถิ่น โดยอ่าน
จับใจความเรื่อง ภูบ่อบิด แล้วตอบคำถามจากการอ่านให้
ถูกต้องครบถ้วน

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

- ๑) แจกใบงานที่ ๑
เรื่อง อ่านเรื่องน่ารู้คู่ภาษาถิ่น
- ๒) สังเกตการทำงานของนักเรียน
และให้คำแนะนำเพิ่มเติม
- ๓) ประเมินการอ่านจับใจความจาก
วรรณกรรมท้องถิ่น

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

- ๑) ทำใบงานที่ ๑
เรื่อง อ่านเรื่องน่ารู้คู่ภาษาถิ่น
- ๒) เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้ว
ให้ส่งที่ครูประจำชั้น/ครูประจำวิชา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

ใบงานที่ ๑

ใบงานที่ ๑ เรื่อง อ่านเรื่องนำรู้คู่ภาษาถิ่น
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง ภาษาไทย ภาษาถิ่น
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง อ่านเรื่องนำรู้คู่ภาษาถิ่น
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านวรรณกรรมท้องถิ่น แล้วตอบคำถามจากเรื่อง และสรุปข้อคิดให้ถูกต้อง

“ภูบ่อบิต”

ภูบ่อบิต (บางทีเรียกเพี้ยนไปเป็น ภูบ่าวบิต) เป็นเทือกเขาสูงหนึ่ง อยู่ทางทิศตะวันออกของที่ตั้งจังหวัดเลย มีถ้ำสวยงามอยู่หลายแห่ง แต่เป็นถ้ำที่ไม่กว้างใหญ่และไม่ลึกมากนัก

ตำนานเรื่อง ภูบ่อบิต มีเล่ากันอยู่ว่า นานมาแล้ว บนภูเขานี้มีถ้ำใหญ่และโพรงลึกมาก ทางที่จะเข้าไปลำบากมาก คือซรุชะและบางตอนก็เป็นซอกเล็ก ๆ แคบ ๆ แต่ตอนลึกสุดของถ้ำนั้นเป็นโพรงใหญ่และมีสมบัติ คือ แก้ว แหวน เงิน ทอง อยู่เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีใครพบเห็นถ้ำสมบัตินี้ เพราะปากถ้ำเป็นป่ารกชัฏ

วันหนึ่ง ขณะที่ชายคนหนึ่งกำลังเที่ยวป่าล่าสัตว์ และได้หลงเข้าไปในถ้ำนั้น เขานึกอยากจะเที่ยวชมถ้ำ จึงหาวิธีตามทำเป็นคืบไต่เพื่อส่องทางเข้าไป เขาเข้าไปถึงโพรงลึกกันถ้ำ ได้เห็นสมบัติมากมายมหาศาลก็ดีใจมาก รีบตรงจะไปเอาสมบัตินั้น ทันใดนั้นปีศาจที่เฝ้ารักษาสมบัติก็ปรากฏตัวขึ้น และมีท่าทางโกรธแค้นชายคนนั้นมาก แต่ชายคนนั้นก็อยากได้สมบัติเหลือเกิน จึงอ่อนวอนกราบไหว้จนปีศาจใจอ่อนอนุญาตให้นำสมบัติไปได้ แต่มีข้อแม้ว่าชายคนนั้นจะต้องเปลือยกายเข้าไปขนเอาของมีค่าออกมาด้วยตนเอง ห้ามใช้อะไรห่อหรือหอบหิ้วออกมาเป็นอันขาด ชายคนนั้นก็ปฏิบัติตาม โดยเขาพยายามใช้ส่วนตัวต่าง ๆ ของร่างกายนำของมีค่าออกมา เช่น รูกู หนีบรักแร้ หนีบใต้คาง ใช้มือกอบ ก็นำของออกมาได้มากพอสมควร

ข่าวเรื่องการได้สมบัติของชายคนนั้นกระจายไปในละแวกใกล้เคียงอย่างรวดเร็ว คนอื่น ๆ อยากจะได้สมบัติบ้าง ก็ได้ถามชายคนนั้น แล้วพากันไปที่ถ้ำ ปีศาจที่รักษาสมบัติเห็นคนแห่กันมามากมายเช่นนั้นก็เห็นใจ จึงออกปากอนุญาตให้ขนสมบัติไปได้ แต่ต้องปฏิบัติตามคำของปีศาจอย่างเคร่งครัด คือ ให้เปลือยกายเข้าไปขนสมบัติ ห้ามใช้ภาชนะใด ๆ มาขน ห้ามหญิงชายพูดจาเกี้ยวพาราสีและถูกเนื้อต้องตัวกัน หากฝ่าฝืน ข้อห้ามนี้อาจจะเกิดเหตุร้ายแรงขึ้นได้ พวกชาวบ้านก็ยอมและกราบปีศาจด้วยความยินดี

ใบงานที่ ๑

ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน

๑. คำว่า “ภูบ่อบิด” มีที่มาของชื่อนี้อย่างไร
.....
๒. เพราะเหตุใด ปีสางที่เฝ้ารักษาสมบัติอยู่ในถ้ำ จึงโกรธแค้นชายคนนั้นมาก
.....
๓. ข้อห้ามของปีสางในการเข้าไปชนสมบัติมีอะไรบ้าง จงยกตัวอย่าง
.....
๔. ภายหลังจากก่อกวนในถ้ำถล่ม ใครคือผู้รอดชีวิต และออกมาจากถ้ำได้อย่างไร
.....
๕. ตำนานเรื่องนี้เกิดขึ้นในจังหวัดใด ภาคอะไร
.....
๖. คำว่า “กุด” ในภาษาอีสาน หมายถึงอะไร
.....
๗. ถ้านักเรียนไปพบสมบัติอยู่ในถ้ำ นักเรียนจะอย่างไร
.....
๘. นักเรียนเชื่อเรื่องปีสางเฝ้าสมบัติหรือไม่ เพราะอะไร
.....
๙. วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง “ภูบ่อบิด” ให้ข้อคิดแก่นักเรียนอย่างไร
.....
๑๐. นักเรียนจะนำความรู้และข้อคิดที่ได้จากเรื่องนี้ ไปปรับใช้ในชีวิตจริงอย่างไร
.....

สรุปการทำกิจกรรม และตรวจสอบความถูกต้อง

แนวคำตอบ

๑. คำว่า “ภูบ่อบิด” มีที่มาของชื่อนี้อย่างไร

ตอบ อาจมาจากลักษณะของภูเขาและโพรงถ้ำที่มีรูปบิดเบี้ยวคดเคี้ยวไปมา

๒. เพราะเหตุใด ปีสางที่เฝ้ารักษาสมบัติอยู่ในถ้ำ จึงโกรธแค้นชายคนนั้นมาก

ตอบ เพราะชายคนนั้นมีนิสัยขี้บ่นบ่น ไม่ขออนุญาต รีบตรงจะไปเอาสมบัตินั้น

๓. ข้อห้ามของปีศาจในการเข้าไปชนสมบัตินั้นมีอะไรบ้าง จงยกตัวอย่าง

ตอบ ห้ามใส่เสื้อผ้าเข้าไป และห้ามใช้สิ่งของห่อหุ้มสมบัตินั้นออกมา

แนวคำตอบ

๔. ภายหลังจากก๊อหินในถ้ำถล่ม ใครคือผู้รอดชีวิต และออกมาจากถ้ำได้อย่างไร

ตอบ สามเณร โดยเดินออกมาตามทางน้ำไหล และใช้ไม้ค้ำนกระทุ้งดินขึ้นมาข้างบนเป็นรูกว้าง

๕. ตำนานเรื่องนี้เกิดขึ้นในจังหวัดใด ภาคอะไร

ตอบ จังหวัดเลย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน)

แนวคำตอบ

๖. คำว่า “กุด” ในภาษาอีสาน หมายถึงอะไร

ตอบ เป็นลำน้ำหรือสายน้ำที่เคยเป็นห้วยหรือคลอง และมีช่องทะลุขึ้นมา

๗. ถ้านักเรียนไปพบสมบัติอยู่ในถ้ำ นักเรียนจะอย่างไร

ตอบ ไม่นึกอยากได้ เพราะไม่ใช่สมบัติของเรา

๘. นักเรียนเชื่อเรื่องปีศาจเฝ้าสมบัติหรือไม่ เพราะอะไร

ตอบ ไม่เชื่อ เพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ แต่ถ้าหากได้พบกับตาจึงจะเชื่อ

แนวคำตอบ

๙. วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง “ภูบ่อบิด” ให้ข้อคิดแก่นักเรียนอย่างไร

ตอบ ไม่ควรอยากได้สิ่งของที่ไม่ใช่ของเรา มิฉะนั้นจะได้รับอันตรายจากคำสาปนั้นได้

๑๐. นักเรียนจะนำความรู้และข้อคิดจากเรื่องนี้ ไปปรับใช้ในชีวิตจริงอย่างไร

ตอบ เมื่อพบเจอสมบัติหรือสิ่งของมีค่าที่ไม่ใช่ของเรา เราไม่ควรอยากได้มาเป็นของตน

คุณค่าวรรณกรรม

๑. เพื่อการอ่านหรือการสวด โดยผู้ที่มีน้ำเสียงดี ทำหน้าที่ในการสวด
๒. เพื่อความบันเทิง เช่น งานมหรสพ
๓. เพื่อแสดงออกถึงความเชื่อ พิธีกรรม ศาสนา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ

คำถามสรุปบทเรียน

คำถาม : การอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นทำให้นักเรียน
ได้รับมุมมองอะไรบ้าง

คำตอบ : ได้มุมมองเกี่ยวกับการใช้ภาษาถิ่นและ
สภาพวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ

บทเรียนครั้งต่อไป

ภาษาไทย ภาษาถิ่น (๑)

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

สิ่งที่ต้องเตรียม

- ✓ ใบความรู้ เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นไทย
- ✓ ใบงาน เรื่อง การเปรียบเทียบภาษาถิ่น
- ✓ บัตรคำภาษาถิ่นเหนือ ถิ่นกลาง ถิ่นอีสาน และถิ่นใต้

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชา ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

